

MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN

SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN

(Åtte årg.)

Utgiven av Socialdemokratiska Kvinnornas Centralstyrelse.

Stockholm 1916, A.-B. Arbetarnes Tryckeri

<p>Nr 6 Juni</p>	<p><i>Prenumerationspris:</i> 1: 20 pr helt år, 60 öre pr halvt och 30 öre pr fjärdedels år. Lösnummer 10 öre.</p>	<p>Redaktion: ANNA LINDHAGEN. JULIA STROM-OLSSON.</p>	<p>Morgonbris' expedition: SIGNE SVENSSON, Allm. Tel. 244 36, Upplandsgatan 85, 4 tr., Stockholm. Annonser å sista sidorna pris 15 öre pr mm.</p>	<p>1916</p>
----------------------	--	---	---	-------------

Jules Dupré: SOLNEDGÅNG.

I stavningsfrågan.

Ärade Redaktör!

Vi ha mottagit följande inlägg i en, som vi ju veta, högst viktig fråga. Av utrymmesskäl ha vi dock nödgats något avkorta innehållet.

Den alltså aktuella stavningsfrågan har på senaste tiden fått särskild aktualitet genom det från gammalstavarhåll mot den s. k. Bergska nystavningsreformen riktade angrepp, som i slutet av förra året omnämndes i prässen. Dels med anledning härav och dels och främst därför, att vi anser tiden vara inne för en utvidgning av denna reform, anhåller vi att i Eder tidning få göra följande inlägg i stavningsdebatten:

Talspråket är det levande språket, som ständigt förändras; skriftens uppgift är att återge vårt tal och våra tankar (vårt tysta tal). De fordringar, som främst bör ställas på skriften, är därför, att den ska vara så enkel som möjligt och att den samtidigt så nära som möjligt ska återspegla det talade ordet. Alla i vår stavningsfråga sakkunniga, d. v. s. alla språkmän och skolmän, är också ense om, att stavningen bör göras så praktisk som möjligt.

Det är klart, att en fullt judenlig skrift skulle vara allt för opraktisk och därför icke bör eftersträvas. Med en dylik finge vi allt för många tecken, och då det svenska språket är splittrat i en mångfald dialekter, skulle med en judenlig stavning en skåning och en dalmas knappast kunna brevväxla. Uppgiften blir att med så få skrivtecken som möjligt åstadkomma en skrift, så nära som möjligt ansluten till talad högsvenska.

Den Bergska stavningsreformen bestod huvudsakligen i borttagande av vissa stumma jud. Den påbjöd som bekant, att de stumma d i dt, f i fv och h i hv skulle borttagas och att v-judet inte längre skulle i vissa fall stavas med f. Genom 1906 års reform ha de värsta olägenheterna i det gamla stavsättet undanröjts, och den betecknar ett mycket viktigt steg fram mot en rimligare stavning.

Men det var naturligt, att denna reform ej genast kunde gå så långt som önskligt varit och som det säkerligen varit dess upphovsmans avsikt att sedermera gå. Det är därför förklarligt, att vi icke genom den fått en för vår tid tillfredsställande stavning. Medan det stumma h i hv borttogs, lämnades de likaledes stumma d i dj, g i gj, h i hj, l i lj, d. v. s. de stumma juden framför j, oförändrade kvar. Man får således nu i skolan lära sig stava vit utan h men hjärta med h. Men detta är en uppenbar inkonsekvens. Liksom det nu stumma h fordom uttalats i hjärta, har

det också och på alldeles samma sätt uttalats i hvit. Likaså ha d, g och l fordom uttalats i dj, gj och lj men liksom h framför j och v redan för ett par hundra år sedan i uttalet fallit bort. Det finns således intet skäl att, då man borttagit det stumma h framför v, bibehålla de stumma d, g, h och l framför j.

Stumma konsonanter förekommer dessutom endast i ett par enstaka ord: d i äldst, g i morgse, l i karl och värld. Då stumma vokaler icke existerar i svensk skrift (högtidligt uttal), har man därför, om man borttar de stumma d, g, h och l framför j och de stumma konsonanterna i nyss citerade fyra enstaka ord, nått fram till en genomgående och konsekvent tillämpad stavningsprincip, som är den viktigaste av alla och lyder: Jud, som hörs, när orden uttalas tydligt och enstaka, betecknas i svensk skrift; stumma bokstäver förekommer ej.

Reformproblemet är i fråga om de stumma juden enkelt, nästan självklart. Vida svårare ställer sig saken beträffande andra stavningsproblem, t. ex. vokalernas stavning. Svårigheten att här vinna enhetlighet beror främst därpå, att vokalerna ofta uttalas helt olika i olika delar av vårt land. I stort torde det därför vara lämpligt att i dessa andra frågor låta en fortsatt debatt klarlägga praktiska riktlinjer. Internationella ord böra givetvis ej bli föremål för svensk omstavning.

Undertecknade, vars studier i främsta rummet gällt nordiska språk och av vilka den ene som tidningsman haft tillfälle att redan för sex år sedan i en daglig tidning genomföra ovan nämnda reformer, får därför föreslå Eder ärade tidning att, för den händelse den genomfört den Bergska reformen, införa följande tilläggsreform:

1. J-judet stavas med j i ord som förut stavats med dj, gj, hj och lj.
2. Stumma konsonanter i orden äldst, morgse, karl och värld bortfaller.

Det kan invändas, att genom ett allmänare införande redan nu i prässen av det här föreslagna tillägget till den Bergska reformen ytterligare förbistring i nu rådande svensk stavning skulle uppstå. Men den förbistring, som uppstår därigenom, att man på sina håll tar konsekvenserna av en redan genomförd riktig stavningsreform, kan givetvis endast vara av godo. Det är av stor vikt för denna tilläggsreforms snara officiella genomförande, att allmänheten genom prässen vänjes vid densamma. Ty allt motstånd mot stavningens förnuftiga utveckling bottnar till sist i gammal vanas obenägenhet för nytt.

Med utmärkt högaktning:

Birger Nerman. Ture Nerman.
Fil. d.r. Fil. kand., redaktör.

De soc.-dem. kvinnornas samorganisation.

Några anteckningar ur årsberättelsen.

Soc.-dem. kvinnornas samorganisation höll årsmöte den 27 april.

Av årsberättelsen framgår, att samorganisationen vid årets slut har anslutna 10 föreningar med tillsammans 625 medlemmar, således en ökning under året på 28 medlemmar.

Samorganisationen har haft en representant i den stora kommitté på 50 personer från olika delar av landet, som i början av året uppvaktade regeringen i livsmedelsfrågan. Likaså ha två representanter uppvaktat såväl statens som stadens livsmedelskommissioner med en skrivelse i livsmedels- och bränslefrågorna.

I början av året tillställdes parti-gruppen i stadsfullmäktige det särtryck i mjölk- och brödfrågan som samorganisationen sände ut vid föregående stadsfullmäktigeval; dessutom medskändes en resolution, med förslag och önskemål i mjölkfrågan, vilken förut antagits av ett stort offentligt möte i A-salen. Skrivelserna åtföljdes av en anhållan till gruppen att försöka med kommunens hjälp snarast ordna mjölkfrågan för Stockholms vidkommande.

Ett stort friluftsmöte har i Folkparken anordnats för freden. Till fredskongressen i Varberg sändes ett ombud. Tillsammans med centralstyrelsen har ett större möte anordnats angående frågan om "kvinnligt värnpliktsår". Likaså hölls möte int. kvinnodagen. Möten har dessutom hållits tillsammans med manliga representanter för fackföreningar för att diskutera frågan om möjligheten att få kvinnorna bättre organiserade. Dessutom ha två agitationsmöten hållits för arbeterskor vid L. M. Ericssons, ett möte för bokbinderskor samt ett med vagnstäderskor vid norra spårvägarna, vilka senare också antecknade sig för inträde i sin organisation.

Till styrelse för kommande arbetsår valdes Anna Johansson, Lotten Johansson, Amanda Frösell (omvalda), Villy Åström, Signe Bengtsson, Ester Rundberg, Brita Hjelm (nyvalda). Suppleanter blevo Rut Öman och Anna Pettersson. Revisorer Hulda Roos och Helena Stålander.

Tyvärre måste man säga sig, att den tomma nöjeslystnaden, lyxen och njutningsbegäret sällan tagit sig så extrema uttryck som under dessa tider, skriver "Rösträtt för kvinnor" och fortsätter: Det är som hade kvinnorna glömt sina medsystrars omätliga lidanden, glömt att Europas jord alltså dränkes av människoblod, och att krigets fruktansvärda förbannelse ännu trycker sitt insegel på Europa. Det fordras en uppräckning även

bland Sverges kvinnor, vilka inom det egna landet ha så många problem som ännu vänta på sin lösning. Det är inte rätt att de lämna dessa åt slumpen, eller åt ett fåtal att avgöra, ty de frågor, som i vår tid stå på dagordningen, beröra varje individ inom nationen, och det är varje individs plikt att inte utgöra en torr gren på samhällsträdet utan känna sin samhörighet med det hela. När skola Sverges kvinnor nå dit?

En skandinavisk fredskongress i Stockholm pingstidagarna d. 10, 11 och 12 juni.

Kongressen kommer att hållas i Odéonsalen, Brunkebergstorg 15, och öppnas lördagen d. 10 kl. 5 e. m.

Anmälan om deltagande sker till Svenska freds- och skiljedomsföreningens byrå, Regeringsgatan 74, Stockholm.

Den kommunala socialpolitiken.

VII.

Det heter: »Under erkännande av kommunalarbetarnas rätt till *organiserad* medverkan vid arbetsvillkorens uppgörande skall kommun genom införande av åttatimmarsdag, tillräckligt understöd vid sjukdom och olyckefall, även åt efterlevande, pensionering, semester utan löneavdrag, företrädesrätt för inom kommunen bosatta försörjningspliktige m. m. framträda som mönsterarbetsgivare. För avgörande av kommunala arbetstvister användes i största möjliga utsträckning ömsesidigt förliknings- och skiljedomsförfarande. De kommunala tjänstemännens och arbetarnas bostadsbehov tillgodoses.»

För var och en som *vet* vad det betyder, att arbetarna genom sina organisationer ha medbestämmanderätt i alla de frågor, som angå arbetet m. m., ligger gagnet av våra krav i denna punkt klart.

Tänk efter hur arbetarnas ställning var *före* organisationernas bildande — och *hur* den är *nu!* Och att vi ej förmått uträtta mera är deras egen slöhet skuld till!

»Kommunens egna arbeten utföras av kommunerna själva. I de fall då entreprenadsystem likväl förekommer samt vid ingående av leveransavtal bör kommunen söka infoga bestämmelser, som garantera iakttagandet av de med arbetareorganisationerna ingångna avtalen och i övrigt stödja arbetarnas kamp för bättre levnadsvillkor.

Obligatorisk offentlig arbetsförmedling. Kommun medverkar vid uppgörandet av arbetsvillkoren vid hamnarna och övervakar deras iakttagande.»

Vi fordra först av allt *att* kommunens *egna arbeten* skola utföras av kommunen själv. Dels kan kommunen bättre ordna arbeten på de tider, som bäst lämpa sig, dels blir man befriad från det så skadliga entreprenadsystemet. En verklig fara för alla parter.

Ni vet hur det går till. Ett arbete utbjudes »på entreprenad till den *minst bjudande*». Entreprenörerna bjuda under varann för att komma åt arbetet och slutresultatet blir i de *flesta fall* — ett uselt fuskarbete och lurade arbetare. Dessa entreprenörer ligga *ofta i maskopi* med »vederbörande» och kommunerna ha förlorat oerhört på detta genomruttna entreprenadsystem.

Kravet på arbetsförmedling är likale-

des av stor nytta, liksom att kommunen har ett vaksamt öga då det gäller att skydda hamnarbetarna mot utsugning, ty där söker man mer än annorstädes att utnyttja arbetarnas arbetskraft — utan nödiga garantier.

»Kommunens allmänna arbeten utföras efter sådan plan, att arbetslösheten motverkas, vilket är en angelägen uppgift för kommunerna. Särskilt vid kriser skola alla de åtgöranden, som avse att bereda arbetslösa sysselsättning, vidtagas. *Gällande arbetsvillkor må härvid icke försämrars.* Bidrag från de större kommunerna till fackföreningarnas arbetslöshetskassor. Där så kräves utdelas även detta direkta understöd till de arbetslösa *utan att dock denna hjälp får antaga karaktär av fattigvård.*»

Ja, *här* är en av kärnpunkterna för den kommunala socialpolitiken.

Vi veta att kommunerna ha alltid en mängd mer eller mindre brådskande arbeten att utföra. Och vi veta också hur »de styrande» genom entreprenadsystemet tillfogat kommunerna den största skada.

Ofta har man alldeles planlöst satt i gång kommunala arbeten, då det varit vida förmånligare att låta dem vara tills arbetslöshetsperioder inträffa. Man har fått betala entreprenören större summor, ty det har varit goda arbetstillfällen och *han* har förstått att dra nytta därav.

Hur oerhört viktigt det är att kommunerna ha »reservarbeten» — det visar oss just stenhuggarekrisen. Tusentals idoga arbetare brödlösa! Deras hustrur och barn prisgivna åt nöd och elände! *Här* har man kunnat gripa in genom att förmå kommuner att i förväg beställa gatsten och därigenom få arbetet i gång.

Men vi måste även vara på det klara med att *arbetslösheten* för detta nödhjulsarbete får *under inga omständigheter* understiga de inom fackföreningarna uppställda och godkända prislistorna.

Även de övriga kraven äro av stor betydelse. Särskilt då vår fordran på *understöd åt arbetslösa* — utan att detta får rubriceras såsom »fattighjälps». Det ligger något ohyggligt uti att se hur *högerns representanter*, såväl inom stat som kommun, diktar och traktar efter att driva arbetarna först och främst och alla övriga kategorier sedan in under *fattigvården för att beröva dem rösträtten*. Vi ha haft de skamlösaste försök härvidlag. Och det kräves stor vakenthet från vår sida att tillbakaslå dem.

Börja *att tänka* nu och så följ oss i vår kamp!

VIII. Fattigvården.

»Fattigvårdens allmänna organisation omläggas i riktning mot större och bärkraftigare fattigvårdsdistrikt, effektiv inspektion och moderna bestämmelser om hemortsrätten.»

Alla känna vi till hur fattigvården f. n. är organiserad. I somliga kommuner kan den vara något så när god, för att i andra vara rent upprörande usel. Här ha speciellt kvinnorna ett stort arbetsfält där de äro speciellt lämpliga att sätta in sin arbetskraft.

»Genom socialförsäkringens utbyggande, genom den offentliga sjukvårdens utveckling samt genom nykterhetsarbetets framsteg bör fattigvårdens verksamhetsområde förminska. *Från fattigvården böra sjukvården och barnavården strängt avskiljas.*»

Ja, det är ju ett hopp vi alla hysa, att *den egentliga* fattigvården allt mera må kunna begränsas. Till en början fordra vi att *allt vad sjukvård och barnavård* heter strängt avskiljes från fattigvården så att medborgarrätten *ej genom denna* »samrå» kommer i fara. Detta krav är desto viktigare som, genom den nya rösträtsreformen, fattigvårdsstreckets skärptes — *för att utestänga så många som möjligt från* valurnorna.

»Den egentliga fattigvården bör individualiseras och handhavas utan förödmjukande former. *Fattigvårdens diskvalificerande verkningar på de allmänna medborgerliga rättigheterna upphäves.* Härbärgen och värmestugor för husvilla och vandrare inrättas.»

Vårt krav är att alla de *förödmjukelser*, som *nu* vidlåda fattigvården, må komma bort, och främst då *den nu mycket vidsträckta rätt* man inom fattigvården har, *att beröva* folk deras medborgarrätt.

Vi se spåren vid varje valtillfälle i landet. Det är massor av folk som stupa just på *det skärpta fattigvårdsstrecket*.

Kravet på härbärgens upprättande för vandrare är ur rent humanitär synpunkt ytterst väl befogat. Ingen, som rest utomlands, kan uraktlåta att lägga märke till hur olika det är där och här hemma i fråga om härbärgen för vandrare arbetare och med dem likställda. Om värmestugor och väntrum är redan förut talat.

Nu återstår blott punkt IX på programmet och den kommer i nästa nummer.

Kata D—m.

Det nya förslaget till barnavårds- lagstiftning.

(Forts.)

Den i förra numret gjorda redogörelsen för de nya lagarnas innebörd måste kompletteras med redogörelsen för en förordning som upphäfts och en lag som borde blivit, men icke kommit till.

Moders rätt att vara okänd upphäves. Denna förordning av 1798 har tillkommit i avsikt att förekomma barnamord och inenbar att moderns namn icke skulle upptagas i kyrkoböckerna, om hon så önskade. Barnet antecknades, såsom fött av okänd moder. Det har länge ansetts uppenbart att detta innebure ett intrång på barnets rätt att kunna få veta, vem som vore dess moder. Denna s. k. rätt för modern och denna orätt för barnet har tillämpats i kanske högre grad än man föreställer sig. Ur statistiken häröver må nämnas, att de okända mödrarnas antal 1908—1911 var 3,850, motsvarande 5.49 av samtliga mödrar med barn utom äktenskapet. Vid 1906 års riksdag väckte P. Persson i Österby motion om upphävande av rätt för moder att vara okänd. Utredning härom begärdes av riksdagen samt, med anledning av Rydén's motion, även om möjligheten för barn att erhålla kännedom om sin fader. Detta senare har ju även iakttagits i det nya förslaget, då ett efterforskande genom barnavårdsmansinstitution skall ske på ett effektivare sätt. Även föreslås värjemålsedens avskaffande och införande av fyllnadsed, d. v. s. att domstolen har rättighet att ålägga eden den som är mest trovärdig.

Emellertid kan det från kvinnans försörjningssynpunkt sett i många fall vara nödvändigt att det icke blir allmänt känt att hon har barn. Önskvärt är ju därför att tillämpningen bleve sådan att moderns namn finnes i kyrkoboken, men att den myndighet, om det nu blir barnavårdsnämnd eller någon annan, som skall mottaga anmälan om barnets födelse, ej har rättighet att yppa hennes namn om hon förklarar att hon på grund av sitt levebröd måste hemlighålla moderskapet. Det bör därför ännu en gång påpekas huru viktigt det är vilken administrativ form barnavårdsnämnds och barnavårdsmans verksamhet skola få. Flyttningsbetyget behöver enligt nu gällande regel icke röja modern. En särskild bestämmelse därom i kyrkoskrivningsförordningen torde det dock vara nödvändigt att få tillagt. Men är det då fortfarande en skam att få barn utom äktenskapet? frågar någon. Visserligen icke, om föräldrarna göra allt vad de kunna för barnet. Men så länge kvinnor gå miste om platser av denna orsak måste deras försörjningsmöjligheter skyddas.

För att fadern skall stå i samma ställning till barnet som modern i kyrkoböckerna, är det även nödvändigt

Grändernas barn.

Min sång, ni grändernas bleka barn,
som hopplöst längta till sol och ljus
och spinna drömmarnas purpurgarn
omkring de gråa och kalla hus!

Jag ser er vandra bland idel sten
med feberglans ini ögonvrår.

Ni trå till blommor på åkerren,
där fåglar sjunga om sol och vår.

Jag ser, ni längta i trånad djup
oändligt långt ifrån gränder grå
till sjö och dal och till fjällets stup,
där friska vindar bland träden gå.

Ni längta fjärran till sol och ljus,
som giva blekaste kinder färg —
men längtan kväves av jättehus,
som skymma synen mot sagans berg.

Ni bli så bleka, bli skuggor blott,
bli lätta spånor på livets ström —
och det, ni drömde om sagans slott,
förblir för alltid blott fager dröm.

O, om jag kunde ge alla ljus
och kunde bryta er bojans tvång,
jag skulle offra i stormens brus
för er min sällhet min tro, min sång!

Gustav Lundberg.

att få införd en bestämd förordning om att faderns namn, där det är konstaterat, skall införas i kyrkoboken och att meddelande härom skall göras av rätten eller barnavårdsman till kyrkobokföringen.

Arvsrätt efter fader föreslås icke för utom äktenskapet fött barn. Visserligen är ju mellan rika och fattiga fäder likhet inför lagen i så måtto genomförd att faderskapet skall efterforskas och ådömt bidrag på rättslig väg uttagas om det icke sker godvilligt. Men olikhet råder på så sätt att den fattige barnafadern blir efterklämd på sin ömtåligaste punkt, nämligen att man kan uttaga det ådömda beloppet ur hans klena arbetsförtjänst (detta undgår den burgnare, som har lättare att betala), medan däremot den förmögne icke behöver känna sin ömtåligaste ställning hotad — arvet.

Om denna fråga kommer antagligen att bliva heta debatter, och kämparna för arvsrätten efter fäder komma antagligen att enas om den reservation som föreligger till lagberedningens förslag från hovrättsrådet Tiselius. Han säger:

"Den ekonomiska betydelsen av de utomäktenskapliga barnens arvsrätt efter fader bör icke överskattas. Undersökningar, som företagits i andra länder, synas giva vid handen, att fäderna till barn utom äktenskap mera sällan, än man i allmänhet förmodar, hava sådan ställning, att de kunna antagas komma att efterlämna avsevärt arv. Ifråga om de omedelbara prak-

Å kvinnodagen i Sverige

den 9 april 1916 antogs denna resolution:

Kvinnor, samlade till möte å svenska soc.-dem. kvinnodagen 1916, uttala vår intensiva önskan om ett snart slut på det avskyvärda människomördande kriget, som nu på andra året härjar Europa. Vi känna den djupaste sorg över de lidanden, som genom kriget åsamkas mänskligheten, främst kvinnorna och barnen i de krigförande länderna. Kvinnorna äro utan skuld till krigets utbrott, deras röst tilläts icke att höras i de rådslag, som satte Europa i brand, och dock veta vi, att dessa som kvinnor och mödrar få lida mångdubbelt inför nationernas hätska, ansvarslösa sönderrivande av varandra. Kvinnorna avsky livsförödaren kriget. Därför fordra vi: Bort med befogenhet för ett maktägande fåtal att kasta folken in i förödande krig! Må folken ha rätt att bestämma över sitt eget öde! Medborgarrätt åt kvinnorna! Ur tidens kaos hägrar för oss arbetarkvinnor hoppet om en framtid, byggd på socialismens bärande idé, på solidariteten människorna emellan, lika rätt och ansvar för man och kvinna ifråga om statens och samhällets alla angelägenheter. För denna framtid arbeta vi.

tiska verkningarna har utan tvivel den skärpning av föräldrarnas underhållsskyldighet, som föreliggande lagförslag innefattar, långt större betydelse än införandet av arvsrätt efter fader. Men denna rätt är av största vikt i socialt och etiskt hänseende. Den omständigheten, att de utomäktenskapliga barnen i likhet med barn i äktenskap äga arvsrätt efter båda föräldrarna, måste bidra till att så småningom utplåna den skamfläck, som i många ögon häftar vid dessa barn och som, utan deras eget förvällande, åsamkar dem lidande och sociala nackdelar. Genom arvsrätten fastslås även, så kraftigt som på lagstiftningens väg kan ske, faderns samband med och ansvar för barnet. Om, den dag som är, många fäder utan blygsel göra allt för att undandraga sig sin lagliga underhållsskyldighet samt de laglydiga nästan utan undantag anse sig uppfylla all rättfärdighet mot barnet genom att betala stadgat underhållsbidrag, så kan skulden härför i icke ringa grad ledas tillbaka till 1734 års lagstiftning, vilken av skäl, som numera ingen torde vilja åberopa, bestämde de utomäktenskapliga barnens rättigheter till ett minimum. Därest lagstiftaren nu erkänner de utomäktenskapliga barnens rätt till arv efter fader, kan detta väntas efter hand medföra en höjning av känslan för faderskapets förpliktelser och sålunda befrämja den allmänna sedligheten. Detta erkännande är därför icke blott en gård av rättvisa åt dessa av lagstiftningen så länge försummade barn, det är ock en för samhället i dess helhet gagnelig åtgärd."

Anna Lindhagen.

Om kamratskap och kvinnlighet

kåserar, med anledning av norska kvinnliga studentkör-besöket i Stockholm, en kvinnlig medarbetare, Clementine, i Dagens Nyheter och skriver bland annat:

”Jag träffade de norska studentkorna häromdagen och lade, som naturligt var, särskilt märke till deras ledarinna, professorn i zoologi vid Kistiania universitet Kristine Bonnevie. När jag såg hennes glada, fryntliga fysionomi, mötte den frimodiga blicken ur hennes ögon, kände hur hela hennes väsen andades trygg harmoni, gingo mina tankar alldeles automatiskt till en svensk kvinna i en i viss mån motsvarande ställning, vår första kvinnliga akademiker, docenten i civilrätt vid Uppsala universitet Elsa Eschelsson, nu död, som bekant. Och jag mindes det drag av inåtvänd bitterhet, som låg över hennes skarpa, intelligent ansikte, det intryck hon gav att vara en människa som fått kämpa sig fram genom oavbrutet motstånd, det nästan förpinade över den slutna, bestämda munnen.”

Fru Clementine är nog inte den första svenska kvinna, som gjort liknande iakttagelser eller jämförelser.

Jag minns så väl till exempel en episod, det var midsommarafton 1911 på tåget Stockholm—Kristiania. Det hade varit den stora kvinnokongressen i Stockholm, och några norska delegerade voro på väg hem. Vi kommo i samspråk, som man så lätt gör på tåg. Naturligtvis kom samtalen först in på rösträtt och kvinnosak. Och jag minns särskilt att Pennskaftet (boken) fick kritik. Rätt så orättvis förresten, syntes det mig, eftersom man utgick ifrån, att boken skulle ha helt andra och större uppgifter än författarinnan själv säkerligen avsett.

Emellertid, till vårt sällskap slöt sig sedan också en kvinnlig journalist, som tydligen både läste och tänkte över ett föredrag hon dagen därpå skulle hålla. Vi reste med nattåg.

Det unga, i form vackra ansiktet, var fullt av små rynkor i pannan och kring ögonen, och munnen hade naturligtvis sitt förgrämda drag. Det var först när hon började tala och log med ögon och mun på en gång, som det skall vara, som man riktigt såg hur ung hon var — 24 år.

Men då upphov en gammal, fin norska sin vackra röst och sade: Jag förstår inte, varför ni svenskor, som arbeta för vår sak, se så gamla, så tungsinta ut, med era unga år. Se på oss — vi äro gamla, men se unga ut. Det har saken gjort oss! Och blicken mötte vår, skälmsk och god.

Jag hade hört de orden förr, av en danska i Sverge — och värmts av samma blick.

Säkert är det inte så, att våra skandinaviska systrar äro oss så överlägsna i att bära motigheter och förargelser. Det pundet är nu sannerligen inte så

Förvårskväll.

*Vid fönsterbåge av god gotik
jag dröjer i drömmars rus. —
Se, himlen spänner en solblå flik
över mörka och skymmande hus
och rymden darrar av spröd musik
i kvällningens trötta sus.*

*Mitt hjärtas portar öppna stå,
mina tankar gå villsam färd
som cirrusmoln över himlens blå.
Hav tack, o liv, för den skönhetsgård
du ger efter vinterns grå
då över vår gamla och trötta värld
i vår ljus stjärnorna gå!*

Gustav Åström.

generellt utdelat, att någon nation som sådan kan skryta med att äga det.

Nej, frågan ligger på ett annat plan. Och för att förstå något, bör man genast sätta sig ner och låta sina tankar stilla vila på den svenske genomsnittsmannen, hans ansikte, min och gester, då orden rösträtt eller kvinnosak nämnes. Sannerligen, man kan bli ful i både ansikte och mun för mindre.

Men låge saken bara så enkelt, så vore det väl ändå antagligt, att hans bornerade och okunniga syn på saken ej skulle så stor verkan kunna åstadkomma, så bräcklig eller självförnekande är sanenrligen ej den svenska samhällsreformerande kvinnan, henne till heder.

Men fördomarna, antipatierna, ledan över detta, att kvinnosak över huvud kommit in i politiken, att kvinnorna överhuvud fordra att få tillfälle till anständig försörjning utom äktenskapet, spåras längre och högre och även djupare in i svenskt väsen, i svensk tradition, i svenskt tänkesätt. Och därför är det, som det blir så beklämmande här hos oss. Det är inte bara det, att våra norska, finska, danska systrar redan ha sin politiska medborgarrätt sig tillerkänd — det vore aldrig meningen att här i landet ge oss vår, om man inte till sist bleve tvingad. Ty dit hån går det naturligtvis en gång. Det är inte bara bland högern, var viss där om, som ju har sina skäl att arbeta emot, som oviljan mot reformer åt oss behärskar; var viss att mångt liberalt och socialistiskt hjärta också är långt ifrån oss. Men kravet står ju på programmet och man är naturligtvis lojal.

Sådant känns i luften och följden blir bara den, att arbetet då också för dem, som inte kunna uppge ett solklart rättskrav, blir onödigt tungt och livsförbittrande. Allt motstånd, ja hån från verkliga motståndare, vad gör det — ingenting! Men från meningsfränder till förgiftade pilar. Och de sätta märken.

J. S. O—n.

De olika arbetslönerna vid arméleveranser.

Soc.-dem. Kvinnornas Centralstyrelses skrivelse föranleder undersökning.

På hösten 1914 fingo vi genom den omfattande mobiliseringen även inom våra landamären en personligare kännning av att kriget rasade i Europa. Inom militären blev inventering av klädesförråden, ty inför det ovissa måste naturligtvis ses till, att utrustning fanns.

Arméleveranserna kommo ut i ganska stor mängd på arbetsmarknaden och vid den tillfälliga stagnationen, som inträdde inom affärsverksamheten, mottogos dessa arbeten gärna även av firmor, som inte annars förfärdiga skjortor, kalsonger, ylletröjor o. s. v. Ganska snart börjades dock rätt allmänt talas om de mycket olika arbetspriser, som förekommo för samma persedlar av dessa arbeten. Soc.-dem. Kvinnornas Centralstyrelse utlyste då ett möte för att utreda, om fog för de påståenden, som kommo oss tillhanda, var tillfinnades.

De uppgifter, som lämnades vid mötet, visade också att arbetslönerna voro mycket olika, varför det ansågs nödigt göra en hemställan om undersökning för att möjligen ändringar till det bättre skulle kunna ske. Den skrivelse, som av Soc.-Dem. Kvinnornas Centralstyrelse överlämnades till finansministern, blev även omedelbart remitterad till socialstyrelsen, vilken föranstaltade om utredning i ärendet, som nu är verkställd och föreligger i tryck.

Där finner man tillfullo konstaterat den anarki, som varit rådande angående arbetslöner å dessa arbeten.

Undersökningen omfattar cirka 339 leveranser, som gälla såväl från arméförvaltningen som intendenturförråden i Karlsborg och Boden som från truppförband. Arbetet har fullgjorts på olika platser i landet och kommer 108 leveranser på Stockholm, 56 Borås, 35 Göteborg, 17 Malmö o. s. v.

Angående arbetslönerna så få vi anföra, vad som i berättelsen säges:

”Av utredningen framgår vidare, hurusom mellanhänderna i regel fördyra varorna, utan att arbetslönerna stegras — snarare kan sägas, att arbetslönerna, där leveranserna passerat mellanhänder, hålla sig å den lägre delen av löneskalan. Beträffande arbetslönerna visar utredningen vidare en stor variation i ackordspriserna, vilka för en viss vara växlat mellan 12 och 46 öre pr styck, och därjämte att, oaktat medelarbetslönen för samma vara utgjorde 21 öre, ej mindre än 409 av de 589 med ifrågakvarande tillverkning sysselsatta hemarbeterskorna haft en

(Forts. sid. 10)

Théodore Rousseau: I SKOGBRYNET.

Till de dömda.

Det har varit så härliga majdagar. Det är sommar snart. De dömda, de som ville göra en kraftig insats för att förhindra vårt indragande i ett vanvettigt krig, de få icke hälsa sommaren välkommen. Det är icke bara sorg, en ständig sorg som fyller oss. Det är också en skamkänsla. De sitta fängslade för oss. De lida för oss, för att vi skulle hava fred. En skamkänsla fyller oss, att vi icke kunna hjälpa dem.

Våra dömda, de hava gått in i martyrernas långa leder, som dessa förfärliga krigsår utökat såsom aldrig till förene. Det är miljoner av stackars soldater i skyttegravarna och i de vildaste hetsigaste bataljer. Det är säkert också skjutna för att de ej velat gå med. Det är fånglägrens alla suckande offer. Det är de till Sibirien förvisade. Det är döende där ute i de krigförande länderna av alla de slag. Det är Liebknecht, Tysklands heders upprättare, en sann patriot i fängelse.

Det är de våra.

* * *

Vad skall komma efter denna fasansfulla reaktionstid?

Slöhet under förtrycket, fattigdom och det förtvivlade medvetandet att reaktionen har makten?

Eller en förtröstansfull och segare kamplust än någonsin?

A. L.

Rättskänslans framsteg.

(Forts. fr. föreg. n:r.)

Ja, dylikt har verkligen kunnat yttras offentligt i vår tid — och den som sagt det, han sitter inte på häkte — långt därifrån! — Men vad värre är, än att slikt yttrats, det har också realiserats: dessa kristna armenier, som generade de tyska och turkisk-muhamedanska storhetsplanerna, dem har man verkligen jagat från hus och hem, otaliga av dem har man jagat i döden! Det har skett nu, detta år. Belgiens massakrer ha varit en barnlek mot vad som lär passerat där borta, därifrån ropens eko tyvärr ha så långt till vårt öra...

Det var Frankrike och England som hindrade turkarna att redan för ca 15 år sedan utrota armenierna — men nu ha dessa makter, som vi veta, inte mer någon talan därborta, och rätten, såväl som den mänskliga känslan, äro maktlösa.

Hur skulle vi inte genomsyras av den bittraste harm, av den mest brännande indignation med de exempel på våld och orättfärdighet för ögonen, som jag här anfört — så otaliga andra att förtiga!

Ibland förefaller det mig som om många av våra fredsvänner inte alltid tillräckligt uppehölle sig vid den sidan av frågan om krig och frid — rättsfrågan framför allt.

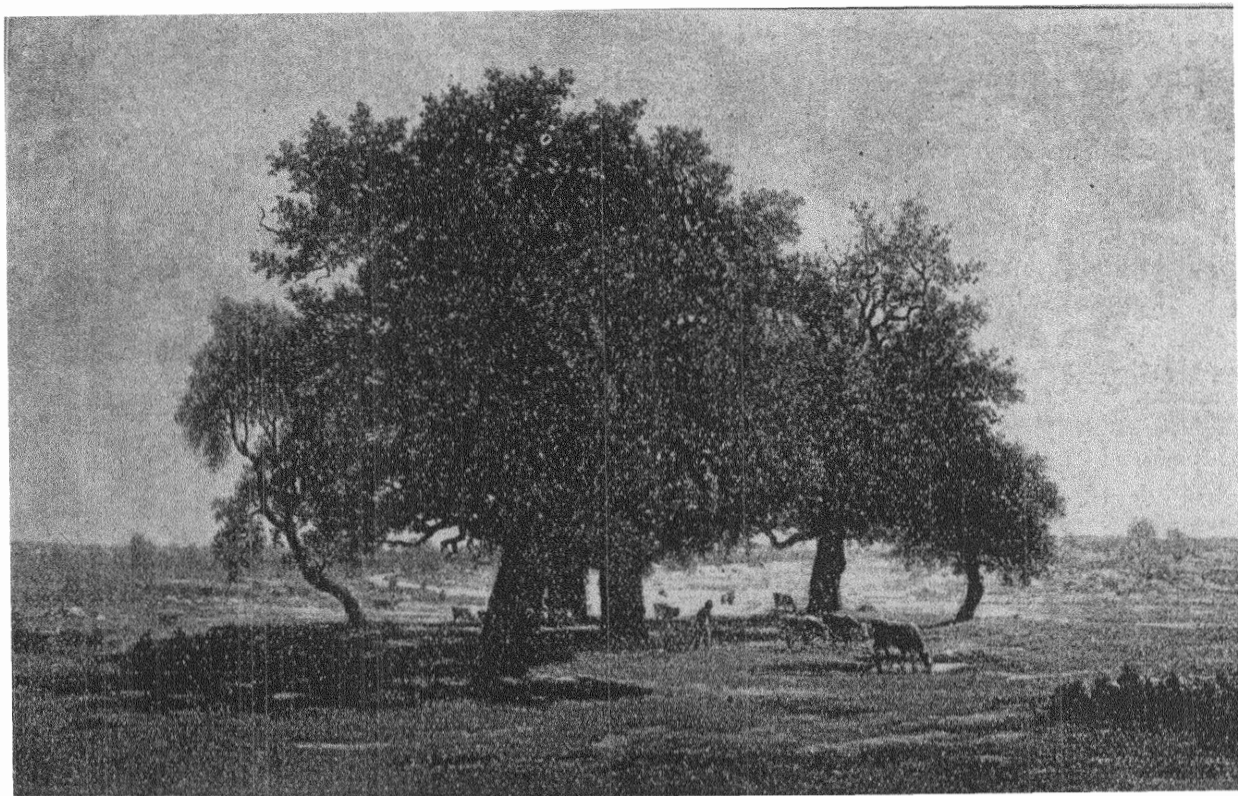
De säga: kriget som sådant

är det onda och måste bort. De peka på de otaliga offren, döda och lemlästade, på miljarderna i guld som ödslats bara på mordverktyg, på all materiell förödelse: Ve, o, ve, ropa de. Kriget skall bort. Vi hålla inte med någon — kriget är det onda; vi vilja blott ha fred! Ned med vapnen!

Men kriget är ingalunda det enda onda — och om även skyttegravarna från dag till annan tömdes och vapnen lades ner, tror man då att världen ensamt därför bleve lycklig igen? Nej — den bleve inte lycklig igen, helt enkelt därför att den inte var lycklig förut: världskampen, som pågick redan före 1914 års krigsutbrott var inte mindre hemsk, därför att den ägde rum utan kanondån. Miljoner människor levde i absolut osäkerhetstillstånd och på svältgränsen. De lemlästades inte på slagfälten, men de måste vägra sina barn bröd. De civiliserade ländernas proletärer förde en tillvaro, som inte var ett spår tryggare för morgondagen än afrikanska negerstammars.

Vem kan stiga fram och jäva detta? Var finnas de redliga och dugliga arbetare i Europa, som med verklig sannolikhet kunna veta, att inte blott deras ålderdom, men t. o. m. endast deras nästa arbetssäsong äro tryggade, och att de aldrig skola behöva bli beroende av nådegåvor från människor, vilka inte äro hederligare, bättre eller mer begåvade än de själva?

En person, som besökt invalidtransporterna genom vårt land och där obe-

Théodore Rousseau: EKARNE.

märkt åhört samtal mellan de olyckliga, har berättat för mig vad han ertappade flera av dem med att tala om.

— Nu har jag mist en arm, ett ben, båda benen, sade den ene eller den andre. Eller: nu är jag blind, nu är jag lam... Men, och här kommer det förskräckliga:

— Nu är jag åtminstone försörjd till döddagar.

Intet ord, ingen skildring, ingen bild från kriget har tyckts mig hemskare än detta. För dessa unga, i går sunda och arbetsföra människor syntes det en lycka, att de för all framtid berövats möjligheten att njuta en normal människas liv — ty de sluppo, som det nu blivit, åtminstone risken att kanske en dag behöva svälta ihjäl...

Tänk igenom detta!

Och bakom detta ligger orättfärdighetens regemente i världen, den orättfärdighet, som tillåter att en social klass i allt har det oändligt sämre än en annan; den orättfärdighet, som lika sorglöst tillåter att en nation slår en annan i järn. Det onda är inte kulor och krut, zeppelinare och giftbomber, men mänsklighetens låga ståndpunkt i sättet att se på vad som är rätt och billigt. Trodde sig ingen ha rätt till vinning på andras bekostnad, skulle samhällena inte förete så bjärta motsättningar mellan makt och nöd, och skulle inte heller krigen — detta medel till vinning staterna emellan — ifrågakomma.

Kriget är en skam, inte blott därför, att oskyldigt blod flyter, men där

En bemärkelsedag.

En av allt Sveriges fredsälskande och -önskande folk länge efterlängtd och välbehörlig skrapa åt herrar krigsaktivister bestods dem den 17 maj. Exekutor var, glädjande att anteckna, utrikesminister Wallenberg. Må vi nu bara i fortsättningen också få glädjen att känna oss relativt trygga.

Att Steffen lär ha verkat ganska 'rumpehuggen' är honom väl unnat. Och alla hans krigspolitiska vänner.

Efter detta får man väl ändå intet tro, att vår regering innerst inne vill kriget för oss; i varje fall tycks den ha funnit sig i att rätt avlyssna den verkliga svenska folkviljan, och det bör ju lova något. Om det sedan naturligtvis är mycket förargligt för dem, som här hemma föra Tysklands sak.

för att det är ett vapen för skamliga och orättfärdiga begär till — vi kunna ju kalla det: grannens portmonnä! Grannens klädnad, hus och hem.

Man förstår helt säkert, att jag här talar om anfalls- och erövringskrig. Att ett folk försvarar sig, ja, med näbbar och klor, likaväl som ni eller jag skulle försvara oss, om rövare trängde in i våra hem och missfirmade våra barn, det kan aldrig klandras. Det är i anfall, i själva vinningsbegärets tanke, som krigets skam ligger.

(Forts.)

Hymn.

Företal till Det glömda landet
av Martin Koch.

Var såg jag dig? Var lärde jag känna dig, att du blev mig så kär?

Jag vaknade till liv — och visste att du fanns. Jag hörde din modersstämma i mitt barnahjärta. Jag såg dig, älskade, och återfann dig runt omkring mig, i markens, jordens, bergens, skogarnas och vattnens liv. Så kände jag igen dig, ty så gömdes du i djupet av min själ likt döda faders arv och hemligt givna minne. Det var min fröjd, att vart jag gick, jag återsåg dig levande, min dröm, som om jag sett dig förr just så, som om i tusen år min ande bott i detta land av sten och möda, skog och mörker, vida vatten, sommarglans och vivangsdof och härlig, stålfast mandom, lagfast rätt och plikt, solmogen frihet.

Jag var i alla mina dar en fattig man. Men likt en ädling av förgångna släkters blod jag bar mitt adelsmärke under slitna tröjan: jag var svensk. Ja, klädd i nötta arbetskläder lärde jag mig älska dig, och tyngd till jorden av en dagslång, smutsig möda jag anade inom mig, oklart än, din andes skönhet och såg dig som i fjärran — Sverige! mor, min mor, furstinna bland folken! Sånger sjöngo, toner lyfte sig med örnavingars brus och bilder vimlade, män, kvinnor ur folklandets djup, de tågade i stormig färd förbi min syn. Blekt tindrar vårens solguld

över isig mark — så lyste, Sverge, jämt för mig ditt namn i frostigt kärva, stolta vapenfärger. Så älskade jag dig, som stallarsvennen, gömd och glömd i slot-tets smutsigt mörka hörn, sin härskarinna älskar, obemärkt och ödmjuk och försagd, men fylld av eld och jubel i sitt hjärta, stolt som en kung i all sin fattigdom att vara född åt dig, till samma språk, till samma minnen under stjärnblank himmel, till samma morgonljusa, solbeglänsta hopp för år som stunda.

Men du är ensam nu, min drottning, mor och kära, skydd, övergiven av de ädlingar, som ständigt larmat kring din tron i högljudd iver att tilljubla dig sin hyllning.

Nej, nej — jag stiger inte fram för dig i denna stund att slita ner dig från din höga tron och släpa dig kring vägarna att du må ge mig guld och ära! Nej, drottning, nej — men alltför bittert ensam är du i din provnings stund. När dina riddersmän nu bära främlingsfolkens färger och stamma mödosamt på främlingsspråk sin hyllning åt de härskare, som synas mäktigare nu än du — när dina späman läsa falskt i offerröken och locka dig besudla nu ditt namn med orättfärdig gärning och mana dig till legotjänst i främlingsväldens härar, att dina egna pansarklädda sagor plånes ut och dina sånger, djupt ur skogars orgelbrus, förtone — då, Sverge, kära, kommer fattigfolkets stund, då komma barnen utan hem och eget, de arbetsslitna, armodsgöra, till dig, att hylla dig med enkla svenska ord och värna dig med ärligt valkade och hårda nävar.

Att ingen främling kränka, ingen kränkning tåla själv, är landsallmän-nings lag. Var stridför man har plikt att styrka och bekräfta lagen med vett så långt han kan och vett må kunna

hjälpa, med vapen sen. Den där ej gitter bära fullgott ansvar som svensk man, han dömes ärelös till träl och miste fri mans rätt och stolta plikt.

Och den som trolös bryter folkets svurna trygghet, han dömes biltog av de gamles lag.

Varg skall han vara att vräka och vräkt så vida som män vidast vargar vräka, kristne män kyrkor söka, hedne män hov blota, eld brinner, jord gror, barn kallar på moder, moder ger barn mat, män eld tända, skepp skrida, sköldar blänka, sol skiner, snö faller, finne löper på skidor, fura växer, falk flyger vårlången dag när bör står honom rätt under båda vingar, himmel välver sig, jord är bygd, vind tjuter, vatten falla till sjö, karlar korn så; han skall fjärnas från kyrkor och kristne män, Guds hus och mäns boningar, fjärnas från vart hem utom helvetet.

Om dina barn än vandre skilda vägar, och söner av din djärva krigarande än söke äventyrens glans i främlingsland, när värnad hemfrid, Sverge, är vad främst du kräver — vi samlas alla kring din höga tron den dag du för ditt eget liv uppåddar allt och alla. Vad mångas sinnen nu i stormen glömt och mångas hjärtan under tystnad gömt, det skall för dig till slut dock uppenbaras: du är en outplänlig kärleks härskarinna, mångtusenstämmigt hyl-lad och vid rika strängars kopparklang och silverljud besjungen — eller hemligt älskad, Sverge, saknad när du glömde dina armods barn, själv halvt förgäten eller bittert övergiven, äntligt återfunnen, äntligt åt oss alla vunen, äntligt levande på nytt i varje droppe av vårt hjärteblod — som om i tusen år vår ande bott i detta land av sten och möda, skog och mörker, vida vatten, sommarglans och vivangsdoft och härlig, stålfast mandom, lagfäst rätt och plikt, solmogen frihet.

Litteratur.

Martin Koch: **Det glömda landet.** Svenska andelsförlaget, kr. 1:50.

En djup fosterlandskärlek kan sättas som motto över denna bok, en skarp kritik av aktivismen likaså.

Inledningen hava vi i sin helhet in-tagit i detta nummer. Den är en hymn till Sverge, vilken i sin styrka, i sin poetiska form uttrycker på ett mästerligt sätt vad vi känna. Säkerligen är den mången, som anser att Martin Kochs hymn för tanken till Heidenstams "Sverige". Heidenstams hymn är kortare, enklare utsagd — detta blir alltid en styrka. Därför förblir den också främst. Men Kochs hymn är lika högstämmd, lika ursvensk, lika framvuxen ur känslan för naturen, fast klädd i en ordrikare, mer utsmyckad form.

Men i politiska ting äro de båda hymnförfattarna så mycket mer olika.

1914 års idéer heter första kapitlet.

Där går författaren till rätta med denna maktlära som nu predikas så brutalt, att man ju i början hade svårt tro sina ögon och öron när den först kom fram i tal och skrift.

Dardanellerna är ett annat kapitel. Det är ett samtal mellan författaren och en hans vän. Ett samtal mellan en svensk, som tycker det egentligen bör kännas befriande för svenskarna att ryssarna söka sig väg till havet genom Dardanellerna, och den andra svensktypen, för vilken ryska faran hotar icke blott vid möjliga utan också vid alla omöjliga tillfällen.

Kapitlet **Hattkriget** är kanske det mest läsvärda, då där på ett slående och kvickt sätt skildras "hattarnas och mössornas" strider på 1730-talet, den epok i vår historia då liksom nu ett krigsparti, "hattarna", förde en fosterlandsfarlig politik för att få oss i krig.

Åland hör också till de behandlade frågorna. Också detta förträffligt skrivet. Det är en polemik mot aktivismen och nu utgivet strax efter Ålands-intepellationerna som separat för dess aktualitets skull. A. L.

Till våra illustrationer.

Jules Dupré föddes i Nantes (Frankrike) 1811. Hans far var porslinsfabrikant. Det var i denna omgivning han lärde sig sitt yrke; vid 12 års ålder kom han till Paris, till en onkel, som också var porslinshandlare och hos vilken han målade koppar och tallrikar.

Han debuterade som målare 1830 på den utställning, som öppnats i Luxemborg för dem, som sårats under julirevolutionen. Hans första till Salongen inlämnade arbete väckte ingen uppmärksamhet, men 1833 frapperades man av hans energiska och mustiga sätt att modellera terrängen och fördela ljuset. Denna kraftiga modellering av landskapet är det karaktäristiska för honom, det är

vad som ger hans dukar denna överlägsna renhet, som han själv förmanade Rousseau att lägga an på, då han såg denne tappa bort sig i detaljer. Ty de båda mästarna voro länge mycket goda vänner innan de skildes åt av en beklaglig osämja, och Dupré slösade ofta på Rousseau vänskapliga råd, som denne tog illa upp.

En mängd dukar av Dupré ägas nu av de förnämsta amerikanska samlingar, t. ex. den här reproducerade **Solnedgången**. Man återfinner där hans favoritelement, ekar, som avteckna sina knotiga grenar mot en skiftande aftonhimmel, ett vattendrag, som speglar skyarna, och ett par röda färgfläckar av kor, som komma för att dricka.

Théodore Rousseau är den mångsidigaste och även mest invecklade av konstnärsfysionomier. Han har i högsta grad blick för helhetsverkan, och ändå skiljer han på alla de olika element, som ingå däri. Det är, som om han, som en orkesteranförare, urskilde alla de olika stämmorna i naturens stora kör. Han är en passionerad lyriker, och har ändå det mest brinnande begär efter naturtrohet.

Rousseau var i början föga förstadd. Han blev i själva verket refuserad fjorton gånger av Salongens jury. Knappast någon har blivit värre förföljd.

Rousseau reste mycket, men främst älskade han Fontainebleauskogen, denna lilla härliga

Ett dystert rättsfall.

Det avkunnas då och då vid våra domstolar utslag, där allmänheten med eller mot sin vilja måste reagera. Än är det straffets skärpa, som inbjuder till ett visserligen snart övergående medlidande och ett hårt ord om lagarnas stränghet, än är det vissa omständigheter i själva rättsfallet, som vädja till allmänhetens sympati och deltagande. Den stora allmänheten har svårt att se med bokstavens kalla och känslolösa mått ifråga om brott och straff och ännu svårare att lägga lagens kyliga syn på konflikter med rättvisan, där oberäknade faktorer spela in vid brottet och giva detta en icke avsedd räckvidd. Ett dylikt fall var ju exempelvis Greta Holms, djupt tragiskt i sin upprättning, ohyggligt genom sina följdverkningar.

Våra domstolar avkunna emellertid årligen en sådan mängd domar, att redan härigenom många, som annars kunde berättiga till det, aldeles undgå allmänhetens uppmärksamhet. Och dock kan den kortaste rättegångsnotis rymma ett helt livsöde, liksom bakom den nakna domen kan ligga den mest ömmande tragik. Särskilt våra lantdomstolar gömma i sina dammiga luntor otaliga fall, som utan vidare sjunka i glömska, där omständigheterna bort berättiga till annat. Lagen är visserligen överallt lika eller borde vara det, men rättvisan förfärande ofta sorgligt likgiltig inför ett människoöde. I nedanstående redogörelse för ett brottmål, som förra året avdömdes vid Lidköpings rådhusrätt, skall framdragas ett av de fall, där säkerligen enligt mängas mening en viss likgiltighet förelagat mot att få målet så utrett, som på grund av de i hög grad ömmande omständigheterna varit påkallat.

I november 1914 åtalades vid Kinnefjärdings m. fl. häradsrätt en hemmason Ivar Jonsson i Kestad, Stommen, för grov misshandel å hemmansägaren A. Bengtsson i Kestad, Storegården. Den misshandlade uppgav vid målets handläggning, att han besökt Ivar Jonssons hem efter anmaning av dennes broder, Alexander Jonsson, husbonde å stället, och då Bengtsson efter avresan hunnit till en skog i närheten hade överfallet och misshandeln skett. Ivar Jonsson bestred emellertid, att han förövat misshandeln och åberopade som vittne tjänsteflickan Agnes Kindgren, som tjänade hos A. Jonsson. Den åtalade uppgav för egen del, att han vid Bengtssons avresa befunnit sig ute å gården men omedelbart därefter gått in.

Agnes Kindgren, vilken nu avtjänar två års straffarbete å Växjö fängelse för att ha begått mened i målet, vartill hon i ett av allmänne åklagaren väckt åtal sedermera dömdes av Lidköpings rådhusrätt, berättade vid polisförhöret, att hon, som vid Bengts-

sons avresa även befunnit sig på gården, iakttagit, att den förre oantastad avrest från stället och att Ivar Jonsson därefter gått in i huset. Den 18 januari 1915, då målet åter handlades, tog hon denna uppgift på ed. Då hon emellertid enligt häradsrättens intryck svarade gensträvigt på frågor, hänvisades hon till vederbörande sjuelasörjare.

Th. Rousseau föddes i Paris år 1812. Han var son till en klädehandlande och var släkt med åtskilliga konstnärer.

Den 15 mars förekom målet ånyo. Två vittnen styrkte nu, att Agnes Kindgren för dem berättat att Ivar Jonsson, enligt vad han själv uppgivit för flickan, misshandlat Bengtsson. Trots detta vidhöll flickan sitt vittnesmål och uppgav att vad hon sagt till vittnena ifråga varit uppdiktat.

Vid sedermera hållet polisförhör och, efter att ha häktats, inför rådhusrätten i Linköping bekände emellertid under djup ånger flickan, att hon avlagt falskt vittnesmål och varit fullt medveten om det ansvar, hon därmed ådrog sig. Åtminstone säger rättegångsprotokollet det senare. De sorgliga och för henne själv djupt ingripande förhållanden, som nu blottades, utesluta emellertid icke, att hon befann sig i en så stark psykisk depression, att hennes rättsmedvetande — trots undervisningen om edens vikt — kunde varit ganska omtöcknat. Det bör också ihågkommas, att flickan endast var 18 år gammal, när meneden begicks. Allt nog, hon berättade nu, att hon av båda Jonssonerna uppmanats att förtiga sanningen. Av sin husbonde, Alexander Jonsson, hade hon blivit hävdad under äktenskapslöfte och befann sig i havandeskapets sjätte månad. Efter undervisningen hos pastorn hade husbonden, som förut vidhållit sitt löfte, upprepade gånger hotat att bryta detta, om hon vittnade mot brodern. För säkerhets skull hade han följt henne båda gångerna till tinget och under vittnesmålet befunnit sig i tingssalen. Förbindelsen med husbonden, vänskap till brodern och fruktan för dem båda hade, enligt vad hon uppgav, dikterat vittnesmålet.

Husbonden förnekade naturligtvis, att han uppmanat flickan att vittna som skett, likaså äktenskapslöftet, barnet tycktes han emellertid "möjligen" kunna vara fader till.

Vid målets avgörande i rådhusrätten yrkade en ledamot av rätten att handlingarna skulle överlämnas till medicinalstyrelsen för utlåtande, i vilken mån flickans havandeskap kunde inverka på hennes omdömesförmåga vid menedsbrottets begående, särskilt med avseende fästet å hennes halsstarriga vidhållande av sin vittnesutsago och hennes under rannsakingen ådalagda vekhet och foglighet. Rättens övriga ledamöter ansågo emellertid medicinalstyrelsens hörande onödigt och dömde henne till straffarbete i två år och medborgerligt förtroende förlustig för alltid. Göta hovrätt fastställde utslaget. Även här yrkade dock en ledamot handlingarnas överlämnande till medicinalstyrelsen.

Så långt rättsprotokollet.

Den beklagansvärda flickan har sedermera i fängelset framfött sitt barn. Vad som gör denna dystra bild ur livet särskilt sorglig är ju, fränsett ovannämnda omständighet och hennes ungdom, kanske icke själva fängelsestraffet utan den förfärliga dom, som efter detsamma kommer att vila på hennes skuldror. Det påstås visserligen, att tiden läker alla sår, men det finnes sår som fräta hela livet igenom och följa med ända till graven. När hon 20 år gammal träder ut ur fängelset, har hon för livet en black bunden om foten, som hon aldrig kan bli kvitt. Och det mest tragiska är kanske att hade hon endast varit ett dussin månader yngre, hade åtminstone den bördan varit henne förskonad.

Det som ur ren rättssynpunkt emellertid är ägnat att tilldraga sig mest uppmärksamhet är naturligtvis den likgiltighet som visas ifråga om att inhämta medicinalstyrelsens mening. Det må dock ihågkommas, att flickan befann sig i ett tillstånd, som måste innebära betydande förändringar, såväl psykiska som fysiska, i hennes liv. Att även själslivet därunder starkt påverkas i en mängd riktningar är ju fastslaget av den medicinska vetenskapen och i vissa fall, exempelvis barnamordet, tar ju också straffrätten hänsyn härtill. Under alla förhållanden och med hänsyn till vad som i målet upplysts borde, förefaller det, ingen tvekan kunna råda ifråga om sakens hänskjutande till granskning av medicinalstyrelsen, synnerligen som ju inte det ringaste därmed försutits. I all rättskipning gäller ju som regel att hellre fria än fälla; hur mycket angelägnare då att ställa en sak såsom den här ifrågavarande, den där obestriddigt skjuter in på gränssörjarna, som äro den rena juridiken totalt främmande, inför den allsidiga prövning, utan vilken ett domfällande aldrig får den önskliga tryggheten. Det förefaller åtminstone lekmannen, som om rättvisan i detta fall haft onödigt bråttom.

Det är ju här endast en fattig allmogeflicka och hennes livsöde, som förts på tal, men vi våga tro att var och en som tar del av hennes historia måste känna sympati för hennes dystra belägenhet. Hon är ju dock blott 18 år, en mor, ehuru utan make, hennes barn är fött i fängelse och för hela sitt liv är hon ställd utom lagen. Det bör ihågkommas, att när hon begick sitt brott, vars räckvidd hon säkerligen inte såg vidare klart trots den prästerliga, kanske ej alltför vägledande hjälpen, ville hon därmed söka rädda sin egen och sitt barns ära. Den som tänker sig in i hennes ställning blir nämligen ovillkorligen böjd att ge den stackars flickan större tilltro än förföraren, som tubbade henne till såväl det första brottet som det andra. Det synes som om någonting skulle kunna göras för den unga flickan. Fallet Greta Holm har visat, att man inte, även långt upp på höjderna, är okänslig för vad som utspelas nere på samhällets botten. Det är också med tanke härför, som dessa rader ha tillkommit, i hopp att de kunna leda till någon ljusning, i en eller annan riktning, för en vilseledd, men djupt beklagansvärd och hårt straffad medmänniska. Det förefaller åtminstone inte alldeles otänkbart, att någon av de varmhjärtade kvinnor, som togo initiativ till Greta Holms benådning, kunde, uppmärksamgjorda på ovanstående dystra livsöde, vara villiga att ägna även detta rättsfall sitt intresse och möjligen väcka en opinion till den dömdas förmån till liv.

*

Denna vädjan, som vi hämtat ur Smålands Folkblad, låta vi härmed genom Morgonbris gå vidare och hoppas, att den olyckliga kvinnan genom klokt och varmhjärtat ingripande måtte kunnat åtminstone bli befriad från ett vanärande vanfräjdstraff.

Största lager av Nyheter

i fina och
välgjorda

BARNKLÄDER i alla storlekar för
Gossar o. Flickor.

Fullständig

BARNEKIPERING

fr. o. m. Huvudbonader,
Underkläder o. Skodon.

Prima, reella varor. Billiga, bestämda priser.

PAUL U. BERGSTRÖMS A|B, 74 Drottninggatan 74

Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

Fagerviks Soc.-dem. Kvinnoklubb

höll sitt årsmöte den 27 april. Den räknar 66 godkända medlemmar. Styrelse- och revisionsrapporterna lades med godkännande till handlingarna. Till styrelse för innevarande år valdes: Siri Nordquist, ordf., Elin Östman, sekr., och Hanna Haglund, kassör. Revisorer blevo kamraterna Strandberg, Sundberg och Venngren. Under året ha sålts 865 ex. Morgonbris och 350 olika broschyrer. Vidare beslöts att inköpa en andel i "Nya Samhället" och att tillsätta en agitationskommitté, som utgjordes av kamraterna Siri Nordquist, Lovisa Strandberg, Elin Östman, Rhode Söderlund, Lydia Pettersson och Emma Lodén. Klubben beslöt enhälligt att instämma i Stockholms arbetarekommuns protest emot åtalraseriet. Mötet präglades av god kamratanda och omväxlade med sång och uppläsning samt avslöts med "Kvinnosången" och kaffedrickning.

Enligt uppdrag:
Siri Nordquist.

Kiruna.

Kiruna Soc.-dem. Kvinnoklubb hade för en tid sedan sitt årsmöte. Av revisionsberättelsen framgår, att klubben balanserat på en inkomst- och utgiftssumma av kr. 1,219:79. Klubben har haft 20 ordinarie möten. Intressanta diskussionsämnen ha förekommit. Klubben har under året sålt 2,000 ex. Morgonbris.

Till styrelse för innevarande år valdes: Erika Ledin, ordf., Brita Sjölund, vice ordf., Petra Nilsson, sekr., Eda Nilsson, vice sekr., och Alma Adolfsson, kassör. Till styrelsesuppleanter valdes Maria Österberg och Märta Åberg. Revisorer blevo Kristina Norberg och Maria Karlsson.

Under det gångna året har klubben själv anordnat 2 agitationsföredrag av kamrat Kata Dalström. Det föredrag, där ämnet var "Kvinnan och kriget", var besökt av 357 personer, mest kvinnor. Vidare har klubben med kamrat Ruth Gustafson som talare anordnat ett föredrag i Toullavara och ett i Kiruna. Likaledes anordnade vi ett möte på kvinnodagen den 7 mars med musik; föredraget upplästes av en kamrat, och deklamation, även av en kamrat, samt kaffeservering förekom.

Klubben har till sin styrelse utbetalt 35 kr., skänkt 20 kr. till en sjuk kamrat, insamlat på listor till Belgien kr. 95:76 och 25 kr. till den internationella kvinnodagen i Kristiania.

Under det gångna året ha visserligen några medlemmar ingått i vår klubb, men i det hela taget måste vi säga, att den stora allmänheten av kvinnor står liknöjd och oförstående för vår sak, men vi tro och arbeta för att även här uppe i nordens skola väl snart kvinnorna vakna och sluta sig till vår klubb för gemensamt arbete till gemensamt bästa.

Med partihälsning till alla klubbar landet runt:

P. N—n.

H. L—st.

Linköping.

Linköpings Soc.-dem. Kvinnoklubb får över verksamheten under det gångna året avgiva följande berättelse:

Klubben har under året haft 20 ordinarie sammanträden och 4 symöten. Styrelsen har under samma tid hållit 10 möten. 4 offentliga föredrag ha hållits, därunder ett av Helmer Karlsson och ett av en kamrat. Klubben har anordnat en familjefest, en "gökotta" och en paketauktion, vilka alla givit ganska god behållning. Till behövande medlemmar har under året utdelats kr. 67:75. I ekonomiskt avseende har året varit rätt gott. Men att vinna nya medlemmar och förståelse för vår sak går mycket sakta.

Till slut uttala vi den förhoppningen, att alla medlemmar må medverka till klubbens framgång.

Linköping i april 1916.

Styrelsen.

Malmberget.

Malmbergets Soc.-dem. Kvinnoklubb firade den allmänna kvinnodagen den 25 april med föredrag av fru Anna Håkansson över ämnet "Kvinnan, freden och framtiden". Vidare förekom uppläsning av tvenne dikter, "Lögnen" och "I fiendeland" av Tore Nerman.

Mötet, som var talrikt besökt, beslöt att antaga det av centralstyrelsen föreslagna uttalandet.

På sista ordinarie mötet beslöt klubben enhälligt att uttala en protest emot det härskande häktnings- och åtalraseriet samt ett djupt beklagande av den bristande klarheten i vår lagstiftning, som ger reaktionen medel i händerna att som grova förbrytare döma sådana män som Hedén, Höglund och Oljelund, vilkas förnämsta strävanden varit fred och framåtskridande. Leve fredskämparna! Bort med aktivism och krigshets!

Å Malmbergets Socialdemokratiska Kvinnoklubbens vägnar:

Lovisa Dahlberg, ordf.

Amanda Johansson, sekr.

Slottsbron.

Slottsbrons kvinnoklubb höll årsmöte den 3 april. Som klubben bildades den 1 nov. 1915 har ej mycket arbete blivit utfört inom densamma; endast inre organisationsfrågor ha ordnats. Klubben har sålunda anslutit sig till platsens arbetarekommun. Medlemsantalet var vid klubbens bildande 10 och vid årsskiftet en ökning av 5, alltså summa 15 medlemmar. Under första kvartalet 1916 har ytterligare ökning skett, så att vi vid årsmötet, glädjande nog, kunde räkna med en medlemssiffra av 22 personer.

Under år 1915 hölls 3 ordinarie möten samt en Luciafest med föredrag av Alma Norsell från Karlstad över ämnet: Varför bilda vi kvinnoklubbar? Under första kvartalet 1916 har hållits 7 ordinarie möten.

Då års- och revisionsberättelserna upplästes och av mötet godkändes samt styrelsen i övrigt tillerkändes full och tacksam ansvarsfrihet, avgingo tre styrelseledamöter. Till ny styrelse valdes Elvina Stenberg, ordf., Edit Johansson, sekr., Elin Andersson, kassör, samt Maria Jansson och Nia Stridsberg.

Å Slottsbrons kvinnoklubbens vägnar:

Styrelsen.

PARAMINT
PASTILLER
FÖRORDAS AV LÄKARE.
vid sjukdomar i munhåla och svalg
Effektivt skydd mot smitta vid
epidemier. FLASKOR OM 50 ST. KR. 1.25
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

(Forts. fr. sid. 5.)

arbetslön av högst 15 öre pr styck. Arbetsförtjänsten pr dag har naturligen även varierat högst betydligt eller från cirka 50 öre till cirka 3 kr. 50 öre. Av 128 hemarbeterskor, för vilka uppgifter föreligga om dagsförtjänsten, hava 49 haft en dagsinkomst av högst 1 kr.

Man skulle förmoda, att de högre leveranspriserna medfört högre arbetslön, men utredningen visar, att så ofta ej varit förhållandet. Ett leveranspris av kr. 1.75 pr styck för ett visst persedelslag har sålunda visserligen i ett fall motsvarats av en arbetslön av 27 öre men i flera fall av endast 14—16 öre eller samma arbetslön som i ett fall utbetalats, då leveranspriset uppgått till kr. 1.20. En firma, som själv erhöi kr. 1.97 pr styck, betalade i arbetslön 21 öre eller endast 2 öre mera än en annan firma, vars pris utgjorde kr. 1.25 för samma vara. De anförda exemplen torde ådagalägga att arbetslönerna i vissa fall varit skäligen knappt tillräckliga samt ingalunda proportionella mot leveranspriserna, om ock med de lägsta leveranspriserna som regel följt de lägsta arbetslönerna."

Berättelsen upptager vidare en hel del olika tabeller, som utvisa leveranspriser, arbetslöner, skillnaden mellan pris och arbetslön, hemarbeterskornas medelförtjänst m. m.

Till sist upptages utlåtandet av en intressant reseberättelse från yrkesinspektisen Kerstin Hesselgrens studieresa i Tyskland, som hon fick företaga för att taga kännedom om vad som där i liknande förhållanden åtgjorts.

Till denna berättelse torde vi få anledning återkomma.

Riks Liljeh. 16.
Allm. tel. 33 38.

RÅGBRÖD
SIKTBRÖD

1915 års

K R I G S B R Ö D

1/2 kg. 20 öre, 1/4 kg. 38 öre.

LIMPOR & SPISBRÖD.

A.-B. Sannadals Brödfabrik,

Liljeholmen.

Etabl. 1878.

Fernqvists Kappaffär

33 Drottninggatan 33
n. b. och 1 tr. upp

Stort lager av in- och utländska nyheter

Damkappor, Dräkter och Kjolar

till billiga bestämda priser.

Obs! Beställningsavdelningen.

Redovisning

över insänd betalning av Morgonbris fasta kommissioner.

Februari fr. o. m. d. 22:

Herserud: N. O. V.	6: 84
Rotebro: » » »	4: 40
Stockholm: Karin Eriksson	5: 44
Smedjebacken: Hanna Sikström	4: 80
Sandvikens S. D. U. K.	4: —
Västerås Kvinnokl.	18: —
Morgongåva: S. D. U. K.	1: 60
Linköpings Kvinnokl.	13: 50
Vanås: N. O. V.	5: 20
Götene: » » »	1: 60
Fagerviksverken: S. D. U. K.	16: 60
Deje: Kvinnokl.	1: 50

Mars:

Viberga: S. D. U. K.	2: —
Falköping: S. D. U. K.	4: —
Luleå: Kvinnokl.	19: 60
Karlskoga: Kvinnokl.	3: 60
Fagerviksverkens Kvinnokl.	15: 96
Norrköpings »	8: —
Skattkärrs »	2: 40
Kiruna »	12: —
Malmbergets »	28: 10
Persberg: Lydia Nääs	4: 80
Gellivare: Kvinnokl.	6: 40
Stockholms Allm. Kvinnokl.	36: 08
Uddevalla: Kvinnokl.	3: 20
Trollhättan: Anders Hansson	7: 44
Alingsås: S. D. U. K.	7: —
Falu Kvinnokl.	1: 60
Malmö Kvinnokl.	7: 20
Deje »	5: 50
Slottsbron: Kvinnokl.	2: 40
Näsby: S. D. U. K.	5: —
Nykvarn: S. D. U. K.	1: 60
Stockholm: Sångkören	2: 40
Eslöv: Elna Björklund	5: —
Mölnadal: Grov- o. Fabriksarb.-förb. avd.	2: 88
Fors: Arbetarekommun	—: 80
Ställberg: Helmer Messing	—: 80
Tumba: S. D. U. K.	3: 50
Barkåkra: S. Svensson	9: 20
Arvidsjaur: Arbetarekommun	—: 80
Norrahammar: Kvinnokl.	7: 20
Påskallavik: Arbetarekommun	10: —
Mölnadal: N. O. V.	3: 60
Svanö bruk: Koop. kvinnogille	4: 80
Uppsala: Skoarb.-f.f.	1: 60
Skara: S. D. U. K.	6: —
Eskilstuna: Kvinnokl.	14: 20
Nacka: S. D. U. K.	3: 60
Grängesbergs Kvinnokl.	5: 60
Nyköpings »	12: —
Sundsvalls »	7: 20
Sya: Arbetarekommun	4: 20
Göteborgs N. O. V.	5: 40
Bromsten: » » »	2: —
Borlänge: Koop. kvinnogille	2: 40
Johansfors: S. D. U. K.	1: 30
Smål. Anneberg: S. D. U. K.	3: 60
Hellekis: N. O. V.	3: 60
Karlskoga: Kvinnokl.	3: 60
Lesjöfors: »	2: 40
Stenhammar: Arbetarekommun	6: —
Viberga: S. D. U. K.	2: —
Mjölby: N. O. V.	3: 60
Morgongåva: S. D. U. K.	3: 20
Stockholms Allm. Kvinnokl. (Vinblad)	6: —
Trälleborgs Kvinnokl.	10: 20
Tidaholms S. D. U. K.	2: 40
Verkebackens Arbetarekommun	7: —
Katrineholms »	7: 60
Asarums »	1: 60
Uppsala: Koop. kvinnogille	6: 48
Värtan: Vilma Johansson	2: 24
Göteborgs Kvinnokl.	7: 20
Hassela S. D. U. K.	4: 40
Haverö: Arbetarekommun	5: 20
Siggarpes Kvinnokl.	2: 40
Uppsala: S. D. K. K.	1: 80
Svartviks » » »	9: —

Kvitteras:

Stockholm den 15 maj 1916.

Morgonbris' Expedition.

I nästa nr införes redovisning för april och maj månad.

Morgonbris midsommar-nummer

blir fint och värdefullt — vilket vi härmed till våra läsare be att återigen få påpeka.

Tyvär behöves denna påpekan, att Morgonbris är fin och värdefull, alltför ofta upprepas. Man tycker annars att detta ej skulle behövas, med den uppgift Morgonbris har bland vårt lands socialdemokratiska kvinnor. Det skulle vara så självfallet att ingen av dem skulle försumma sin egen speciella tidning. Ty ursäkten att råd fattas, 10 öre pr månad, godtages ej längre. Säkert finnes det hos de flesta råd till Vecko-Journalen, och det är 10 öre i veckan. Nej, det måste vara något annat — det måste vara intresset som fattas. Och det är oförläpigt och osolidariskt i den mest anmärkningsvärda grad. Huru skulle ej en manlig partivän bli uttittad på sin verkstad om han där läste en borgerlig tidning och ej sin egen. Han skulle snart bli medveten om att hans plikt och skyldighet mot sig och kamraterna i varje fall bjöd honom att hålla båda tidningarna.

Huru kommer det sig att denna plikt-känsla gent emot Morgonbris ej gör sig allvarigare märkbar bland ett stort flertal av våra kvinnor? Är det brist på disciplin, organisation, ambition, eller är det bara brist på intresse? Man skulle vara böjd för det sista antagandet, ty finnes bara intresset, så kommer nog så småningom allt annat av sig självt, som en gåva från höjden.

Intresset fattas därför att Morgonbris är för "tung". Men en tidning med ansvar och uppgift både inför närvarande tid och framtiden, kan inte bli "lätt". Det är det tunga godset som har något att lära oss, och det är vetande vi behöva. På intet annat träd än kunskapens växer den livsens frukt som aldrig blir fadd eller besk i smaken, som visar oss nya vägar, öppnar för oss nya möjligheter att se saker och företeelser i rätt sammanhang.

Det säges att tidningar äro en företeelse av ondo. Men om man säger en företeelse på gott och ont, kommer man väl närmare. Ty hur oändligt många är det ej som från början fått sin "Lidnerska knäpp" genom tidningar.

Att sedan hemfalla till att bara läsa tidningar, måste ju resultera i att man blir en tom, bullrande tunna, till måttlig förtjusning för sin omgivning.

K. E. Willebrand

BAGERI-, KONDITORI-
OCH

MEJERIAFFÄR

RIKS 114 29.

ALLM. 81 82.

rekommenderas

BIRKAGATAN 12,
KARLBERG SVÄGEN 86,
VÄSTMANNAGATAN 68,
GAMLA BROGATAN 25,
HANTVERKAREGATAN 30,
BERGSGATAN 3,
KUNGS HOLMSGATAN 13.

Vad vi ha plikt och skyldighet till är att slå vakt om den press som bevakar de speciella intressen vi inom samfundslivet äga, och klokt effektivt för dess talan. Och inte minst kvinnorna ha väl i vår tid livsviktiga intressen att bevaka. Vi mana dem därför till samling och intresse först och främst för sin egen tidning

MORGONBRIS.

Röster om kriget.

Kvinnorna måste finna det meningslöst att fostra upp söner blott för att de skulle bli till likhögar på slagfälten. Det komme måhända att anses att detta vore ett utslag av bristande samhällskänsla hos kvinnan, men detta vore ej riktigt. Att vilja hindra ungdomens förödelse genom krig vore bättre samhällskänsla än männens statskänsla, som bjöde dem att offra allt för staten. Det ginge säkerligen att avskaffa kriget blott man ville det nog starkt. Men härtill fordrades att mödrarnas nation världen runt uppogtog krig ej blott mot kriget utan mot krigstanken. Nästa världskrig kommer att till hälften vara mödrarnas fel.

Det kan nu bli patriotiskt i de krigförande länderna och röster därför ha redan höjts för att gifta sig utan kärlek, blott för att skaffa staten barn. Allvarliga män hade till och med tagit i övervägande om det ej vore deras plikt att skänka fosterlandet barn med mera än en kvinna och avsikten härmed vore att skaffa materiel till nya härar till nya världskrig. Skulle ej kvinnorna inför dessa utsikter vilja skaffa sig medel att förhindra kriget, medel att göra sig hörda där avgörandet sker?

Ellen Key.

Klubbar, som ännu ej insänt rapporter, uppmanas att omedelbart göra detta.

ALLMÄNNA SPARBANKEN

i Stockholm.

Vasagatan 44, 1 tr.

Öppet kl. 1/2 10—3 och 6—8 e. m.

Fläskpannkakan.

Har du hört huru det slutligen kom sig, att hans majestät kejsaren åt fläskpannkaka?

En morgon vaknade hans majestät med den bestämda känslan: han måste smaka på fläskpannkaka. — Han hade hört talas om denna rätt, den var ju till och med hans folks nationalrätt, och vad hans folk åt måste också han äta.

Som sagt, det var på morgonen, och om morgnarna var hans majestät alltid handlingskraftig.

— Ge order om att jag i dag vill ha fläskpannkaka till dinern — i dag skall hela mitt hov också äta fläskpannkaka. — Hans majestät sade det högtidligt till den uppvaktande kammarherrn, som genast begav sig bort. Inte av tjänsten, utan den stackars mannen måste hämta sig en smula från sin förväning.

— Jag skall äta fläskpannkaka i dag! — Och han hade en dunkel förnimmelse av något gräsligt, och ofrivilligt förvred hans ansikte, som om han hade något obehagligt i mun.

I förrummet var hela hovet församlat för att hälsa hans majestät "god morgon", så snart han visade sig. När de hörde, vad som stod på, kunde ingen säga något förnuftigt.

— Äta fläsk — fläsk — fläskpannkaka — brusade det genom hela salen, först sakta, sedan mera sorlande: — Fläskpannkaka! — De närvarande lakejerna smögo sig ner i köket, och med förfäran gick ordet "fläskpannkaka" från mun till mun.

I hans majestäts huvud fanns blott fläskpannkaka. Kammartjänarna och kammarjungfrurna protesterade mot fläskpannkakan. Och ju djupare ner på rangskalan, desto större var förskräckelsen över fläskpannkakan.

Vad göra? Ty att det inte gick an att äta fläskpannkaka, därom voro alla ense. Men vad göra?

Fläskpannkaka lagar jag inte — sade livkocken. För något sådant har jag inte utbildat mig till kock.

— Vi svälta hellre — sade kammartjänarna och kammarjungfrurna.

— Vi bli dödssjuka — sade hovkavaljererna och damerna.

— Det bleve vår sista måltid — sade kammarherrarna med kvävd röst.

Vad göra alltså?

Vem som kom på den idén, är ännu inte klart. Men det överenskomms att tillkalla livmedikusen och att söka hjälp hos honom.

Livmedikusen var genast villig, ty han visste, vilka svåra nackdelar fläskpannkakan skulle ha för hans egen svaga mage.

Han gick till majestätet. Förrummet var till trängsel fyllt av alla dessa, som väntade på sitt öde.

— Ers majestät — sade han — har i dag värdigats beställa fläskpannkaka. Som ers majestäts livmedikus är det min plikt att ta mig den friheten och på det bestämdaste avråda från fläskpannkakan. Den kan för ers majestät ha de vådligaste följder, om ers majestät värdigas betänka huru lätt en magåkomma kunde uppkomma. Jag, hela hovet, ja, hela folket med oss besvärja ers majestät att låta bli fläskpannkakan.

Då hände, att hans majestät kejsaren uttalade det egenmäktigaste ord, som han någonsin sagt:

— Jag är kejsare, och jag skall ta mig f—n ha fläskpannkaka.

Arbetsväringens Bank

Kornhamnstorg 61.
Beviljar Egna Hems-lån
i Stockholms närhet.

Aktiebolaget Nya Banken.

Emottager insättningar till högsta gällande ränta.

Kooperativa försäkringsanstalterna
bevilja försäkringar

FOLKET

Av k. maj:t sanktionerad 11 dec. 1914.)

Liv-försäkring

SAMARBETE

brand-försäkring

på bästa villkor. Ombud antagas.

En arbetarhustru

borde icke köpa annan symaskin än

Solidar-Symaskinen,

som är den yppersta i handeln, av största fullkomning och ger största valuta. Vi bjuda fullaste garanti för att de med vårt firmamärke försedda maskinerna äro ett fabrikat, som på teknikens nuvarande ståndpunkt är det högsta som kan uppnås och överträffas icke av något annat fabrikat. Särskilt förmanliga betalningsvillkor.

Symaskinsaffären SOLIDAR,

Vasagatan 52, STOCKHOLM.

Ett appropå till de i Morgonbris införda kommunalpolitiska artiklarna av Kata Dahlström.

Genom antagande av 1910 års nya skattelagar har nu allmänna bevilningen nedsatts från 1 proc. av det skattepliktiga beloppet till endast 1/10 proc. Denna nedsättning, som icke betyder någon skattelindring, utan endast skett på rent formella grunder, medför emellertid att de belopp, på vilka en kronoskatt av endast 1 öre kan beräknas — och längre ned kan man ju icke komma — bli tudubbade över hela linjen. Om alltså makarnas sammanlagda inkomst är 500 kr., behöver hustrun för att bli skattepliktig och därmed kommunalt röstberättigad och valbar numera därav förtjäna minst 100 kr.; överstiger den sammanräknade inkomsten 1,800 kr., blir minimibeloppet för hennes del 10 kr. Som det kanske icke alltid är så lätt att räkna ut dessa saker meddelas här nedan en tabell, ur vilken kan ses den minsta inkomst en gift kvinna behöver vid olika sammanräknade inkomstbelopp mellan 50 och 1,800 kr., förutsatt att avdragen äro de vanliga, 450 resp. 300 kr.

Sammanräknad inkomst:	Hustruns minimi-inkomst:
500 kr.	kr. 100:—
600 "	" 40:—
700 "	" 28:—
800 "	" 22:86
900 "	" 20:—
1,000 "	" 18:20
1,100 "	" 16:90
1,200 "	" 13:33
1,300 "	" 13:—
1,400 "	" 12:73
1,500 "	" 12:50
1,600 "	" 12:30
1,700 "	" 12:14
1,800 " och däröver	" 10:—

Kvinnan motarbetar sitt eget bästa

när hon avråder mannen att teckna försäkring å sitt eget eller bägge makarnas liv. På grund av mindre dödlighet ha kvinnor lägre premier i **DE FÖRENADE**. Premiärbefrielse vid sjukdom och olycksfall m. fl. för-måner

Soc.-dem. kvinnornas centralstyrelse:

Ordf.: Fru Anna Sterky, Barnhusg. 16, 1 tr. A. T. 72 90.

Korresp. sekr.: Fru Agda Östlund, Upplandsgatan 61, 4 tr. A. T. Vasa 20 86.

Soc.-dem. kvinnornas samorganisations

i Sthlm styrelse sammanträder 2:a måndagen i månaden kl. 8 e. m. å Bryggeriarb.-förb exp., Barnhusgatan 14. Ordf. och korresp. fru A. Frösell, Upplandsg. 47, 4 tr. Allm. tel. 286 58.

Sthlms Allm. kvinnoklubb (soc.-dem.)

avhåller ordinarie möte 1:sta måndagen i varje månad kl. 8 e. m.

Obs! Lokal i P-salen, Folkets Hus.

Styrelsen.

Stockholms södra kvinnoklubb

(soc.-dem.) avhåller ordinarie sammanträde 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i lokalen 3 tr. Södra Folkets Hus.

Styrelsen.

Stockholms Tjänarinneförening

avhåller möte 1:sta och 3:dje torsdagen i varje månad kl. 8,30 e. m. (utom juni, juli och aug.) i Folkets Hus G-sal.

Styrelsen.

Kiruna soc.-dem. kvinnoklubb

avhåller ordinarie möten 1:sta och 3:dje måndagen i varje månad i Folkets Hus' lilla sal kl. 8,30 e. m.

Styrelsen.

Gellivare soc.-dem. kvinnoklubb

avhåller ordinarie möte 1:sta och 3:dje måndagen varje månad kl. 4,30 e. m. Lokal: Nya Folkets Hus.

Styrelsen.

Malmbergets soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ordinarie möte andra och sista måndagen i varje månad.

Nya medlemmar hälsas välkomna.

Styrelsen.

Åhus K. D. K. avhåller sina möten under sommaren 2:dra måndagen i månaden kl. 2 e. m. i Folkets Park. Första mötet i parken blir alltså annandag pingst.

Styrelsen.